

**ČITATELJSKI BLOGOVI *TRAGAČI* I *KNJIŠKI FRIKOVI* –
USLUGE ZA DJECU I MLADE NA WEBU 2.0**

BLOGS *TRAGAČI* AND *KNJIŠKI FRIKOVI* – LIBRARY SERVICES
FOR CHILDREN AND YOUNG ADULTS ON THE WEB 2.0

Alica Kolaric

Gradska knjižnica Rijeka
alica.kolaric@gkri.hr

Sonja Šimić

Knjižnica i čitaonica Vinkovci
sonja@gkvk.hr

Vjeruška Štivić

Narodna knjižnica i čitaonica *Petar Preradović* Bjelovar
vjeruska.stivic@knjiznica-bjelovar.hr

Žozefina Žentil Barić

Gradska knjižnica Zadar
zozefina.zentil-baric@gkzd.hr

UDK / UDC 027.625:028:004

Izlaganje / Conference paper

Primljeno / Received: 15. 11. 2012.

Sažetak

Informatičko-tehnološki napredak osuvremenjuje knjižnične usluge, što omogućuje kontakt s korisnicima na daljinu. Prednosti novih tehnologija osobito su primjenjive u radu s mladim korisnicima koji se svakodnevno služe internetom. Pojavom novih internetskih aplikacija čitateljski klub, jedan od oblika rada s djecom i mladima s ciljem poticanja čitanja, koristi se njihovim mogućnostima te čini iskorak u virtualni

prostor. Koristeći se pomagalima weba 2.0 (kao što su blog, Facebook, Google Docs), narodne knjižnice Bjelovara, Rijeke, Vinkovaca i Zadra pokreću blogove za djecu i mlade koji postaju *online* čitateljski klubovi uvijek otvoreni korisnicima svih knjižnica hrvatskoga govornog područja te rado posjećeno mjesto mladih čitatelja.

Ključne riječi: web 2.0, blog, poticanje čitanja, djeca, mladi, online čitateljski klub, narodna knjižnica

Summary

Information and technological revolution modernizes library services and enables remote communication with patrons. The advantages of new technologies are particularly applicable in working with young patrons who use the Internet daily. Being one of the well known forms of encouraging reading among children and teenagers, book clubs now also use the possibilities of new Internet applications in order to step out into the virtual space. By applying the Web 2.0 tools (blog, Facebook, Google Docs) public libraries from Bjelovar, Rijeka, Vinkovci and Zadar managed to set up blogs for children and young adults functioning as online book clubs always open to patrons of all Croatian libraries and becoming a popular website for young readers.

Keywords: web 2.0, blog, encouraging reading, children, young adults, online book club, public library

Uvod

U skladu s novim društvenim trendovima, Dječji odjel Gradske knjižnice Zadar odlučio je 2011. godine svoju tradicionalnu akciju izbora knjige ljeta s oglasne ploče na odjelu prenijeti u virtualni prostor. *Potruga za knjigom ljeta* na blogovima se pokazala odlično prihvaćenom akcijom, osobito među djecom između 10 i 13 godina koja su oko pojedinih knjiga pvela prave male rasprave pa je izbor *naj-knjige* prerastao u *online* čitateljski klub. Potaknuta ovim uspjehom, Gradska knjižnica Zadar ponudila je Narodnoj knjižnici *Petar Preradović* Bjelovar, Gradskoj knjižnici Rijeka te Knjižnici i čitaonici Vinkovci suradnju pri osnivanju novog *online* čitateljskog kluba za djecu. Dogovarajući se korištenjem društvene mreže Facebook, djelatice navedenih knjižnica u samo mjesec dana osmislile su i pomoću Wordpress CMS-a¹

---

¹ Sustav za upravljanje sadržajem (engl. Content Management System - CMS)

pokrenule čitateljski blog za djecu *Tragači*,² a nešto kasnije i čitateljski blog za mlade *Knjiški frikovi*.³ Pritom im je misao vodilja bila da treba iskoristiti nove tehnološke mogućnosti i socijalizacijsku notu weba 2.0 kako bi se ujedinenim knjižničarskim snagama kod djece i mladih poticala ljubav prema knjigama i čitanju.

*U suvremenom svijetu čitanje je vještina koja je nužna za opstanak.*⁴ Čitanje je osnovni način učenja i informiranja, a učinkovito je čitanje i preduvjet uspjeha u školi. Za razvoj vještine čitanja, važna je poticajna okolina bogata pisanim sadržajima, a knjižnica je mjesto na kojem korisnici mogu pronaći poticajnu građu i pri tome je otvorena i dostupna svima. Osim što omogućuje primanje obavijesti i informiranje, čitanje je i izvor uživanja u priči. Upravo se poticanjem čitanja knjiga zanimljivog sadržaja i lijepoga književnog izraza mladi korisnici navode da zavole čitanje i nauče uživati u druženju s dobrom knjigom. Poticanje čitanja kod djece i mladih i odgajanje cjeloživotnih čitatelja od zajedničkog je i javnog interesa te je u tom smislu davno prepoznata zadaća knjižnica za djecu i mlade.

Korištenje pomagala weba 2.0 u promicanju čitanja

Kako bi ispunile tu važnu zadaću, brojne hrvatske narodne knjižnice posljednjih su godina osnovale čitateljske klubove okupljajući djecu i mlade u kvalitetnom druženju. Raspravama, kvizovima i sličnim aktivnostima sudionici klubova potiču se na postavljanje pitanja o tekstu, na povezivanje s prethodnim znanjem i osobnim iskustvom, na kritičko promišljanje te stvaranje i izražavanje vlastitog mišljenja, što vodi boljem razumijevanju pročitanog. Takve aktivnosti vode do učinkovitog čitanja i stvaraju vješte čitatelje koji znaju doprijeti do značenja i smisla pisanog teksta te su u stanju djelotvorno pristupiti informacijama, bilo da se radi o dobrom romanu ili udžbeniku iz matematike.⁵ Poticanjem argumentirane rasprave, u klubovima se njeguje kultura dijaloga i stvara ozračje ugodnog druženja s vršnjacima. Osnivanjem

---

² Tragači : dječji čitateljski blog [citirano: 2012-09-09]. Dostupno na: <http://www.traganje.wordpress.com>

³ Knjiški frikovi : čitateljski blog za tinejdžere [citirano: 2012-09-09]. Dostupno na: <http://www.frikovi.wordpress.com>

⁴ Čudina-Obradović, Mira. Igrom do čitanja : igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja u djece od 3. do 10. godine. Zagreb : Školska knjiga, 1995. Str. 15.

⁵ Usp. Zimmermann, Susan; Chryse Hutchins. 7 ključeva čitanja s razumijevanjem : kako pomoći djeci da čitaju i razumiju pročitano. Buševac : Ostvarenje, 2009. i Čudina-Obradović. Nav. dj.

čitateljskih klubova knjižnice podržavaju stvaranje i jačanje čitateljskih navika te promoviraju čitanje kao dobar način provođenja slobodnog vremena i aktivnost koja doprinosi osobnom razvoju djece i mladih. Međutim, u digitalnom dobu sve to treba činiti i u virtualnom prostoru. Rasprostranjeno korištenje interneta otvara nove mogućnosti u radu s korisnicima koje sada, osim u prostoru knjižnice, možemo susretati i u virtualnom prostoru. Knjižnice su iskoristile tu mogućnost pa s korisnicima komuniciraju koristeći razna pomagala weba 2.0. Novi načini komunikacije osobito su primjenjivi u radu s djecom i mladima koji se svakodnevno i s lakoćom služe tim pomagalima. Društveni život na mreži mladima je zanimljiv i privlačan, a društvena mreža mjesto je na kojem treba biti prisutan. Knjižničar koji se bavi djecom i mladima treba slijediti svoje korisnike te iskoristiti novi prostor komunikacije za ponudu kvalitetnih sadržaja zabavnog i obrazovnog značaja. Pri tom se može voditi mišlju kako rasprava i interes za knjigu ne prestaju nakon čitanja, nego se nastavljaju kroz razgovore unutar obitelji, s prijateljima ili na internetu.⁶ Istraživanje provedeno u Istri i Primorsko-goranskoj županiji 2009. godine, pokazalo je kako malo mladih korisnika narodnih knjižnica komentira knjige na internetu,⁷ a upravo taj trend knjižničari trebaju pokušati izmijeniti.

Mogućnosti korištenja weba 2.0 u tu svrhu opisane su u IFLA-inim *Smjernicama za knjižnične usluge za mladež*⁸ koje ističu da *s dobrim razumijevanjem društvenog weba, knjižničari mogu aktivno promovirati digitalnu pismenost*,⁹ a mi možemo dodati *i čitanje iz užitka*. Brojne knjižnice u svijetu iskoristile su tu mogućnost pa se za promicanje čitanja koriste pomagalima weba 2.0, najčešće blogovima, Facebookom i Youtubeom, a nešto rjeđe forumima, wikijem i podcastom. Jedan je od ponajboljih primjera za to blog Read and Reap¹⁰ namijenjen djeci i mladima, koji je pokrenula Uprava za knjižnice Singapura pod pokroviteljstvom Vlade Singapura. Ovaj se primjer ističe organizacijom, vizualnom prezentacijom i odazivom korisnika.

⁶ Usp. Beeghly, Dena G. It's about time : Using electronic literature discussion groups with adult learners [citirano: 2012-09-09]. // Journal Of Adolescent & Adult Literacy 49, 1(2005). Academic Search Complete, EBSCOhost. Dostupno na: <http://search.ebscohost.com/>

⁷ Plavčić, Marlena; Marko Ljubešić. Književni interesi mladeži [citirano: 2012-09-09]. // Metodčki obzori 1-2, 4(2009). Hrčak. Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr>

⁸ Smjernice za knjižnične usluge za mladež : prerađeno izd. Smjernica koje je 1996. objavio Stalni odbor Sekcije knjižnica za djecu i mladež / priređivači Pat Muller i Ivan Chew. Web 2.0 i knjižnične usluge za mladež : uvod za knjižničare / priredio Ivan Chew. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009.

⁹ Isto. Str. 42.

¹⁰ Read And Reap [citirano: 2012-10-09]. Dostupno na: <http://blogs.nlb.gov.sg/readand-reap/>

Dostupnost virtualnog prostora otvara široke mogućnosti koje odlično mogu iskoristiti čitateljski klubovi. Oni više nisu ograničeni na određeno mjesto i vrijeme te na krug članova jedne knjižnice pa mogu učiniti iskorak k daleko široj publici. Smjernice za korištenje pomagala weba 2.0 u knjižničnim uslugama za mlade preporučuju: *Ako imate čitateljski klub mladih korisnika, nagovorite ih da naprave blog i neka ga rabe kao podršku vlastitim klupskim aktivnostima. Također, spojite se s ostalim klubovima diljem svijeta!*¹¹ Upravo to su i učinile narodne knjižnice iz Bjelovara, Rijeke, Vinkovaca i Zadra. Pokrenule su čitateljske blogove za djecu i mlade, usmjerivši se za početak na povezivanje s knjižnicama hrvatskoga govornog područja. Između svih pomagala weba 2.0, blog je odabran iz nekoliko razloga. Prvi je taj što je blog oblik pogodan za iznošenje razmišljanja, stavova i dojmova o pročitanom u obliku posta i komentara na post. Drugi je razlog to što pisanje na blogu administrator lako nadzire, a to je važno kako bi se djeci i mladima pružilo sigurno virtualno okruženje. Jednostavnost rukovanja blogom, koja omogućuje da korisnici nakon kratkih usmenih uputa nauče koristiti se njime, bila je također važna pri odabiru pomagala koje će se koristiti, baš kao i činjenica da za sudjelovanje na blogu ne postoji dobno ograničenje (za razliku od popularnijeg Facebooka koji se ne preporuča djeci mlađoj od 13 godina).

Tragači i Knjiški frikovi¹²

Tragači je simbolično ime čitateljskog bloga namijenjenog djeci u dobi od 8 do 13 godina koja vole čitati i tragati za dobrim knjigama. Način rada s djecom u ovom *online* čitateljskom klubu u osnovi se ne razlikuje od klasičnog vođenja kluba u prostorima knjižnice. Knjižničarke, administratorice bloga, iz tjedna u tjedan postavljaju teme i pitanja za raspravu o knjizi koja se čita određeni mjesec, a djeca, članovi *Tragača*, rješavaju zadatke i pišu svoje komentare, doživljaje i razmišljanja o pročitanom. Organiziraju se i povremena posebna događanja poput *online* druženja s piscem, proglašavanje osvojenih tragačkih naslova s obzirom na broj objavljenih komentara te povremeno nagrađivanje simboličnim nagradama s ciljem poticanja sudjelovanja.

U duhu interaktivnosti weba 2.0, djeca sudjeluju u stvaranju bloga te su tako na vlastitu inicijativu tijekom ljetnog odmora 2012. pod kategorijom *Pišem ti priču* napisali zajedničku priču nastavljajući se jedni na druge. Primjera

¹¹ Smjernice za knjižnične usluge za mladež. Nav. dj. Str. 48.

¹² Blogovi dostupni na: <http://www.traganje.wordpress.com> i <http://www.frikovi.wordpress.com>

ima još: *Eko poziv tragačice Cool Peace, cats dolittle savjetuje o životinjama*, izbori *SUPERknjige* i *SUPERlika*. Ovakvo kreativno sudjelovanje i suradnja na blogu stvaraju specifičan osjećaj zadovoljstva, čak euforije, zbog kojeg se djeca vežu za blog i uvijek se rado vraćaju kako bi provjerila što su drugi napisali i događa li se nešto novo.

Kako bi se posjetiteljima olakšalo snalaženje, na blogu su otvorene razne kategorije: pod rednim brojevima nižu se knjige koje zajednički čitamo i komentiramo (čita se jedna knjiga mjesečno), a ostale kategorije donose informacije o sudjelovanju, zaštiti osobnih podataka, pravila ponašanja na blogu i dr. Kategorije se povremeno ažuriraju prema interesu i željama korisnika i potrebama samog bloga.

Među najposjećenijima su kategorije *Ovdje možete razgovarati o knjigama koje volite* u kojoj djeca samoinicijativno međusobno preporučuju knjige i pišu svoje dojmove o knjigama koje trenutno čitaju nevezano uz knjigu mjeseca na blogu i *Družionica* gdje se članovi predstavljaju pišući o sebi i gdje se bolje upoznaju, dakako u skladu s pravilima zaštite osobnih podataka na internetu.

Kako je blog *Tragači* namijenjen djeci, na inicijativu tinejdžera, članova spomenutih knjižnica, pokrenut je blog namijenjen mladima od 13 do 18 godina pod nazivom *Knjiški frikovi*. Za razliku od *Tragača* u kojima većinu sadržaja osmišljavaju knjižničarke, *Frikove* uređuju prvenstveno sami tinejdžeri svojim priložima: preporukama knjiga, lijepim i duhovitim mislima te autorskim tekstovima, u skladu s već poznatom sintagmom kojom se vodimo u radu s mladima: *s njima, a ne za njih*.

Također na njihovu inicijativu, blogu su dodani Facebook društveni dodatak i pokrenuta je Facebook stranica čiji su administratori dvije članice knjižnica, volonterke iz dva grada (Rijeke i Zadra), što je također lako izvedivo upravo zahvaljujući novim pomagalima. Svoju ljubav prema čitanju, oduševljenje pojedinim knjigama, ali i dnevna događanja, dojmove, raspoloženja i razmišljanja one dijele s mladima iz udaljenih krajeva te stvaraju dinamičnu i poticajnu stranicu na kojoj promiču blog te knjige i čitanje kao vrijednu i zabavnu aktivnost.

Blogovi *Tragači* i *Knjiški frikovi* otvoreni su svim knjižnicama hrvatskoga govornog područja i njihovim članovima. Na blogu *Tragači* pod kategorijom *Za knjižničare* dostupna je *online* prijavnica kojom se zainteresiranim knjižničarima nudi suradnja te omogućuje brz i lak ulazak u klub. Početnim

četirima knjižnicama za sada su se pridružile Gradska knjižnica Slavka Kolara Čazma, Gradska knjižnica Marka Marulića Split te Školska knjižnica Osnovne škole *Vladimir Nazor* Komletinci.

Okupljanje djece i mladih oko čitateljskih blogova dobra je prigoda za pouku kako se sigurno služiti internetom. Sigurnost djece na internetu tema je o kojoj se s pravom mnogo piše i govori, no koliko o tome razmišljaju oni najviše pogođeni, ostaje pitanje. Kako bismo mlade korisnike potaknuli na izbjegavanje štetnih sadržaja te rizičnih i neprihvatljivih ponašanja na koja nisu u stanju odgovarajuće reagirati bez pomoći odraslih, na blogovima *Tra-gači* i *Knjiški frikovi* postavljena je veza za obrazovnu igru *Zaštita osobnih podataka*,¹³ prvu u akciji *Sigurniji internet za djecu i mlade*, nastalu u udruzi *Suradnici u učenju* i uz potporu Ministarstva uprave. Blogovi također imaju i blog bonton, svaki primjeren dobi ciljane skupine korisnika koji ih uči kako se u virtualnoj komunikaciji, jednako kao i u stvarnom životu, treba pristojno ponašati i paziti na osjećaje drugih.

Zaključak

Blogovi kao *online* čitateljski klubovi lako su dostupna mjesta susreta otvorena djeci i mladima neograničenoga prostornog područja te omogućuju druženje, razmjenjivanje mišljenja o knjigama ili jednostavno otkrivanja novih naslova za čitanje bez uobičajenih prostornih i vremenskih granica. Bitna razlika i glavna prednost korištenja blogova kao *online* čitateljskih klubova u odnosu na čitateljske klubove koji se sastaju jedino uživo u knjižnici jest u tome što su blogovi dostupni uvijek i s bilo kojeg mjesta, a jedini je uvjet pristup internetu. Dok okupljanje čitateljskog kluba u knjižnici traži dogovaranje odgovarajućeg termina s obzirom na školske i druge obveze članova, blogu se može pristupiti u bilo koje vrijeme. Također, ukoliko djeca i mladi korisnici u svojoj blizini ili knjižnici ne pronalaze vršnjake istih interesa, na blogu mogu upoznati vršnjake iz udaljenih krajeva, ljubitelje knjiga koji će s njima rado podijeliti svoja čitateljska iskustva.

---

¹³ *Obrazovna igra Zaštita osobnih podataka* [citirano: 2012-17-02]. Dostupno na: <http://bit.ly/igra1>

Nudeći ovakav sadržaj i aktivnost pomoću pomagala weba 2.0, knjižničari potiču čitanje iz užitka služeći se još jednim komunikacijskom kanalom te utječu na jačanje čitateljskih navika mladih korisnika, što je i glavni cilj nastajanja blogova *Tragači* i *Knjiški frikovi*. Osim toga, uspostavljanje veze s mladim korisnicima i u virtualnom prostoru, a ne samo u knjižnici, mijenja i jača odnose između knjižničara i korisnika. Knjižničar i knjižnica postaju (još) dostupniji i prisutniji u životu djece i mladih obraćajući im se tamo gdje oni rado i često borave, što je još jedna vrijednost i prednost ovog oblika rada.

Problem s kojim se susreće svatko tko pokušava pokrenuti *online* komunikaciju s korisnicima, svakako je pitanje kako potaknuti komentiranje sadržaja. Iskustvo vođenja čitateljskog kluba u virtualnom prostoru otkrilo nam je kako i u virtualnom svijetu i dalje vrijedi staro pravilo da je dobar i pomalo osoban odnos s mladim korisnicima neophodan za uspješan rad dječjeg knjižničara. Takav odnos ne može se razvijati niti održavati isključivo *online* putem te je uz redovite susrete na blogu (u *online* čitateljskom klubu) neophodno održavati odnose uživo u knjižnici, pri odabiru ili povratu knjige, razgovarati s mladim korisnicima o njihovim čitateljskim iskustvima i iskustvima koja imaju u korištenju čitateljskog bloga. Ne može se (niti bi trebalo) očekivati da će komunikacija internetom uspješno zamijeniti dobre i bliske odnose s mladim korisnicima, kakve su dječji knjižničari uvijek gradili. Isto pravilo vrijedi i za komunikaciju knjižničara i mladih korisnika na blogu, gdje se knjižničari uključuju u rasprave, odgovaraju na pitanja i interveniraju kada uvide da je to potrebno radi kvalitetnije komunikacije. Osim toga, djeca često nemaju dovoljno informatičkog znanja ni iskustva s blogovima pa je potrebno da im knjižničar osobno pokaže kako će blog najlakše pronaći, kako će se prijaviti, kako je organiziran sadržaj, na koji se način objavljuju komentari i slično. Također se pokazalo da je to isto potrebno objasniti i roditeljima jer se nerijetko događa da roditelji zbog straha i neznanja djeci zabranjuju učlanjenje u virtualne klubove.

Iz perspektive knjižnice, suradnički rad knjižničara, djelatnika više različitih knjižnica, prednost je u pogledu zajedničkog korištenja izvora. Svaka od knjižnica koje sudjeluju u stvaranju blogova ulaže rad jednog zaposlenika, a korisnicima nudi rezultate znanja, truda i zanosa djelatnika svih uključenih knjižnica. S druge strane, upravo uključenost više ustanova može stvoriti teškoće u organizaciji pa je potrebna dobra podjela poslova te koordinacija rada. Također, jednom uspostavljena *online* komunikacija s mladim korisnicima

traži stalno održavanje i često nema obzira prema radnom vremenu knjižničara. Stoga je neophodno dobro planirati rad uključenih knjižničara kako bi odnosi s djecom i mladima, ojačani novim načinom komunikacije, bili živi i uspješni.

Svako doba donosi novine i novi naraštaji se uvijek u nečemu razlikuju od prethodnih. Novi načini zabave, okupljanja i provođenja vremena uvijek pomalo čude one starije, navikle na nešto drugo. Današnja djeca i mladi sve više slobodno vrijeme provode za računalom i na internetu, a sve manje na igralištu ili parku te se često druže na društvenim mrežama, dok je nekad druženje podrazumijevalo susret uživo. Bez obzira na to smatramo li to dobrim ili lošim, to su promjene koje tehnološki napredak donosi i one utječu na navike naših korisnika. Ako je nekad izlazak knjižnice iz svojih prostora ususret korisnicima značio organizaciju događanja na ulici ili u prirodi, danas to znači i izlazak u virtualni prostor jer se upravo u njemu rado okupljaju naši korisnici. Nova pomagala i mogućnosti komunikacije s korisnicima treba iskoristiti. To su izvori koji su velikim dijelom (za sada) besplatni, a njihova je uporaba jednostavna. Uporabom novih internetskih aplikacija lako i jeftino možemo razvijati usluge za djecu i mlade na webu 2.0 (potrebni su samo zanos, vrijeme i volja da se nauči nešto novo) u skladu s ciljevima i zadaćama knjižničnih usluga za djecu i mlade, a na zadovoljstvo naših korisnika.

LITERATURA

Beeghly, Dena G. It's about time : Using electronic literature discussion groups with adult learners [citirano: 2012-09-09]. // *Journal Of Adolescent & Adult Literacy* 49, 1(2005). Academic Search Complete, EBSCOhost. Dostupno na: <http://search.ebscohost.com/>

Čudina-Obradović, Mira. *Igrom do čitanja : igre i aktivnosti za razvijanje vještina čitanja u djece od 3. do 10. godine*. Zagreb : Školska knjiga, 1995.

Fontaine, C. Using Web 2.0 to Keep Teens Reading [citirano: 2012-10-09]. Dostupno na: http://lis5313.ci.fsu.edu/wiki/index.php/Using_Web_2.0_to_Keep_Teens_Reading#A_New_Way_to_Promote_Reading

Krušelj-Vidas, Ines. Virtualni čitateljski klub. // XX. proljetna škola školskih knjižničara Republike Hrvatske : zbornik radova "Suradnja u informacijskom društvu - s obzirom na potrebe školskog knjižničarstva", Opatija, 2-5. travnja 2008. / urednik

Miroslav Mičanović, uredila i pripremila za tisak Biserka Šušnjić. Zagreb : Agencija za odgoj i obrazovanje, 2008. Str. 156-167.

Plavčić, Marlena; Marko Ljubešić. Književni interesi mladeži [citirano: 2012-09-09] // Metodčki obzori 1-2, 4(2009). Hrčak. Dostupno na: <http://hrcak.srce.hr>

Smjernice za knjižnične usluge za mladež : prerađeno izd. Smjernica koje je 1996. objavio Stalni odbor Sekcije knjižnica za djecu i mladež / priređivači Pat Muller i Ivan Chew. Web 2.0 i knjižnične usluge za mladež : uvod za knjižničare / priredio Ivan Chew. Zagreb : Hrvatsko knjižničarsko društvo, 2009.

Zimmerman, Susan; Chryse Hutchins. 7 ključeva čitanja s razumijevanjem : kako pomoći djeci da čitaju i razumiju pročitano. Buševac : Ostvarenje, 2009.